

AGATA NODŹAK¹

Prawa małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym

1. Wprowadzenie

Przepisy prawa powszechnie obowiązującego mogą przewidywać prowadzenie administracyjnego postępowania egzekucyjnego wobec zobowiązanego będącego osobą fizyczną nie tylko z jego majątku osobistego, ale również z majątku wspólnego, który dzieli z małżonkiem. W zakresie odpowiedzialności majątkiem wspólnym konieczne jest odwołanie się do takiej regulacji prawa powszechnie obowiązującego, które określają podstawy materialnoprawne odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonków. Taką regulacją nie jest ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji², lecz przykładowo przepisy art. 26 i 29 §1 Ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa³. Według art. 26 Ordynacji podatkowej podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za podatki wynikające z zobowiązań podatkowych. Koresponduje z tym art. 29 §1 ustawy Ordynacja podatkowa, zgodnie z którym w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność, o której mowa w art. 26 ustawy Ordynacja podatkowa, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Przykład tych regulacji prawa podatkowego pokazuje, że wprawdzie małżonek podatnika nie jest formalnie osobą odpowiedzialną za jego zobowiązania podatkowe, jednak w przypadku skierowania egzekucji administracyjnej do składników majątku wspólnego będzie w praktyce ponosił odpowiedzialność za „nieswoje” zobowiązania. Takie rozwiązanie może być niebezpieczne dla tego małżonka, który nie jest formalnie odpowiedzialny za wykonanie obowiązku, nie był

1 Agata Nodźak – Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, ORCID: 0000-0003-4779-0030.

2 Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 z późn. zm.).

3 Dz.U. z 2023 r. poz. 2383.

stroną postępowania, w ramach którego taki obowiązek został nałożony, a jego interes prawny może zostać naruszony na skutek utraty majątku, tj. majątku wspólnego należącego do niego i zobowiązanego. Mając powyższe na uwadze, polski prawodawca wprowadził w drodze Ustawy z 11 września 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw⁴ (dalej „nowelizacja z 11 września 2019 r.”) rozwiązania prawne o charakterze proceduralnym, formalnym, mające na celu ochronę praw małżonka zobowiązanego w ramach administracyjnego postępowania egzekucyjnego, gdy egzekucja dotyczy składników majątku wspólnego. Rozwiązania te weszły w życie 30 lipca 2020 r., wypełniając dotychczasową lukę w zakresie ochrony prawnej małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym.

Rozwiązania prawne wprowadzone „nowelizacją z 11 września 2019 r.”, przeznaczone dla ochrony praw małżonka zobowiązanego, pomimo swojej oczywistej zasadności, nie są jednak doskonałe. Polski prawodawca, świadomy tego, poddaje je ciągłej modyfikacji. Jedną z bardziej znaczących jest zmiana wprowadzona w drodze Ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw⁵ (dalej „nowelizacja z 9 marca 2023 r.”), która weszła w życie 25 marca 2024 r. W jej efekcie nowe brzmienie otrzymały m.in. przepisy art. 27e–27h ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, przewidujące nowe ukształtowanie praw małżonka zobowiązanego w ramach tej procedury⁶. Z jakich rozwiązań prawnych może obecnie skorzystać małżonek zobowiązanego, chcąc chronić swój interes prawny w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym w przypadku skierowania egzekucji do składników majątku wspólnego? Czy te nowe rozwiązania są wystarczające dla zapewnienia skutecznej ochrony praw małżonka zobowiązanego w przypadku prowadzenia egzekucji administracyjnej ze składników majątku wspólnego? To zagadnienie jest przedmiotem rozważań na gruncie niniejszego opracowania.

2. Podstawa do prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego

Zgodnie z art. 27e ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w przypadku gdy odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje nie tylko majątek osobisty zobowiązanego, ale również majątek wspólny, podstawę do prowadzenia egzekucji z majątku osobistego zobowiązanego i majątku wspólnego stanowi:

- 1) tytuł wykonawczy wystawiony na zobowiązanego, lub
- 2) kolejny tytuł wykonawczy wystawiony zgodnie z art. 26ca §1 pkt 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w razie potrzeby

4 Dz.U. z 2019 r. poz. 2070 ze zm.

5 Dz.U. z 2023 r. poz. 556.

6 Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 z późn. zm.

zabezpieczenia na nieruchomości lub egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego.

Jeden z wymienionych tytułów wykonawczych będzie stanowił niezwykle ważny dokument, mianowicie podstawę do prowadzenia egzekucji z majątku osobistego zobowiązanego i majątku wspólnego. Na podstawie tego dokumentu możliwe będzie również dochodzenie kosztów upomnienia oraz kosztów egzekucyjnych powstałych w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie tego tytułu⁷, co w założeniu polskiego prawodawcy ma usprawnić prowadzenie postępowania egzekucyjnego⁸. W ten sposób dochodzenie kosztów upomnienia oraz kosztów egzekucyjnych, które ciążyą przede wszystkim na zobowiązanym⁹, może odbywać się z majątku wspólnego, co w rezultacie oznacza rozciągnięcie odpowiedzialności za ich uiszczenie na małżonka zobowiązanego. Zdaniem M. Masternaka regulacja dotycząca dochodzenia kosztów „ma charakter materialnoprawny i powinna zostać wprowadzona nie w ustawie egzekucyjnej regulującej tryb przymusowego wykonywania obowiązków, lecz w przepisach normujących odpowiedzialność zobowiązanego za określone należności pieniężne majątkiem wspólnym”¹⁰.

W prezentowanym art. 27e ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji polski ustawodawca, mając na celu zapobieżenie działaniom mogącym udaremnić skuteczne dochodzenie należności pieniężnej z majątku wspólnego, przyjął, iż zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej lub wystąpienie innego zdarzenia skutkującego ograniczeniem, zniesieniem, wyłączeniem lub ustaniem odpowiedzialności zobowiązanego uznaje się za bezskuteczne w odniesieniu do składnika majątkowego, który wchodziłby w skład majątku wspólnego, gdyby nie zawarto tej umowy majątkowej małżeńskiej lub nie wystąpiło takie zdarzenie prawne. W takich przypadkach ten składnik majątkowy uznaje się za wchodzący w skład majątku wspólnego¹¹. W tym miejscu należy nadmienić, że podobne rozwiązanie przewiduje art. 29 ustawy Ordynacja podatkowa, zgodnie z którym w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność podatkowa, o której mowa w art. 26 tej ustawy, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Skutki prawne ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania wspólności majątkowej nie odnoszą się jednakże do zobowiązań podatkowych powstałych przed dniem:

7 Art. 27e §2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

8 Zob. Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, druk 3753, Sejm VIII kadencji, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3753> (dostęp: 30.06.2024).

9 art. 64c §2 zd.1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

10 M. Masternak, *Ochrona praw małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2022, t. 30, s. 341–342. Podobny pogląd: wyrok WSA w Gdańsku z 19 marca 2024 r., I SA/Gd 938/23, Legalis.

11 Art. 27e §3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

- 1) zawarcia umowy o ograniczeniu lub wyłączeniu ustawowej wspólności majątkowej,
- 2) zniesienia wspólności majątkowej prawomocnym orzeczeniem sądu,
- 3) ustania wspólności majątkowej w przypadku ubezwłasnowolnienia małżonka,
- 4) uprawomocnienia się orzeczenia sądu o separacji.

Przepis art. 27e §3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji powinien być interpretowany w kontekście art. 29 §2 ustawy Ordynacja podatkowa. Funkcją art. 27e §3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji nie jest bowiem określenie zasad odpowiedzialności małżonka zobowiązanego w sposób konkurencyjny w stosunku do regulacji zawartej w art. 29 §1 i 2 ustawy Ordynacja podatkowa. Mianowicie, z art. 29 §2 tej ustawy wynika, że przy spełnieniu określonych warunków rzeczy i prawa majątkowe wchodzące w czasie prowadzenia egzekucji w skład majątku osobistego małżonka zobowiązanego mogą być zaliczone do majątku wspólnego, a zatem może być z nich prowadzona egzekucja administracyjna. Natomiast przepis 27e §3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji określa zasady zaliczania do majątku wspólnego rzeczy i praw majątkowych, które uprzednio wchodziły w jego skład, ale zostały przeniesione do majątku osobistego małżonka zobowiązanego, a w czasie prowadzenia egzekucji administracyjnej stanowią część majątku osobistego małżonka zobowiązanego¹².

W tym miejscu należy nadmienić, iż zasady funkcjonowania małżeńskiej wspólności majątkowej regulują przede wszystkim przepisy ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy¹³. Według art. 31 §1 ww. ustawy, z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa), obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Stosownie do art. 31 §2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, do majątku wspólnego małżonków należą w szczególności: pobrane wynagrodzenia za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków, dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków, środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków. Z kolei w art. 33 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ustawodawca wymienił składniki majątku osobistego każdego z małżonków. Należą do nich m.in. przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków oraz wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków.

---

12 Zob. P. Przybysz, *Komentarz do art. 27e, w: Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, 2023

13 Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809).

3. Prawa małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym na podstawie „nowelizacji z 11 września 2019 r.”

W drodze „nowelizacji z 11 września 2019 r.” ustawodawca przyznał małżonkowi zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym następujące rozwiązania proceduralne:

- 1) prawo wystąpienia do organu egzekucyjnego z wnioskiem o poinformowanie go o aktualnej wysokości egzekwowanej należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych¹⁴,
- 2) prawo do wniesienia sprzeciwu¹⁵.

Prawo małżonka zobowiązanego do wystąpienia z wnioskiem zostało uregulowane w art. 27e §4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, zgodnie z którym organ egzekucyjny, na wniosek małżonka zobowiązanego, ma obowiązek zawiadomić go o aktualnej wysokości egzekwowanej należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych. Jednocześnie organ powinien pouczyć małżonka o zakazie rozporządzania uprzednio zajętą rzeczą lub prawem majątkowym wchodzących w skład majątku wspólnego oraz o zakazie realizacji tego prawa majątkowego poza częścią wolną od zajęcia. Uzyskanie takich informacji przez małżonka zobowiązanego od organu egzekucyjnego pozwala mu na zdobycie wiedzy na temat stopnia zaawansowania egzekucji administracyjnej z majątku wspólnego. Zazwyczaj małżonek zobowiązanego nie posiada wcześniej takiej wiedzy, ponieważ nie był stroną postępowania w sprawie nałożenia obowiązku zapłaty należności pieniężnej na zobowiązanego. Ponadto nie zostały mu doręczone dokumenty pozwalające na uzyskanie informacji w sprawie przymusowego dochodzenia obowiązku od zobowiązanego, w szczególności takie jak upomnienie czy odpis tytułu wykonawczego. Literalne brzmienie art. 27e §4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji wskazuje na to, że jeżeli małżonek zobowiązanego złoży wniosek na udostępnienie ww. informacji, to organ egzekucyjny ma obowiązek tych informacji udzielić. Prowadząc rozważania nad prawem małżonka zobowiązanego do informacji o toczącym się postępowaniu i egzekucji administracyjnej należności pieniężnych z majątku wspólnego, należy jednak poddać w wątpliwość prawidłowość regulacji trybu pozyskiwania ww. informacji. O ile przyznanie małżonkowi zobowiązanego prawa do informacji o egzekucji administracyjnej skierowanej do składników majątku wspólnego nie budzi żadnych wątpliwości, o tyle zastrzeżenia powstają w odniesieniu do przewidzianego przez ustawodawcę sposobu realizacji tego prawa. Jak wynika bowiem z art. 27e §4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, takie informacje małżonek zobowiązanego uzyskuje wyłącznie na podstawie złożonego przez siebie wniosku. To oznacza,

14 Art. 27e §4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

15 Art. 27f ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

że takich informacji z urzędu nie udziela organ egzekucyjny, dopiero na skutek złożenia wniosku o udostępnienie informacji małżonek zobowiązanego może dowiedzieć się o przebiegu postępowania, jak również o ciąży na nim zakazie rozporządzania uprzednio zajętą rzeczą lub prawem majątkowym wchodzącym w skład majątku wspólnego oraz o zakazie realizacji tego prawa majątkowego poza częścią wolną od zajęcia. Mając powyższe na uwadze, należy uznać za słuszny wyrażony w piśmiennictwie postulat zmiany rozwiązań zawartych w art. 27e §4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Postulat ten zakłada nałożenie na organ egzekucyjny obowiązku informowania *ex officio* małżonka zobowiązanego o skierowaniu czynności egzekucyjnych do składników majątku wspólnego, jak również o zakazie rozporządzania uprzednio zajętą rzeczą lub prawem majątkowym wchodzącym w skład majątku wspólnego oraz o zakazie realizacji tego prawa majątkowego poza częścią wolną od zajęcia¹⁶. Za postulatem tym przemawia również brak szczegółowej regulacji prawnej dotyczącej procedury korzystania z tego prawa. Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji nie zawiera regulacji wskazującej na to, czy i w jaki sposób małżonek zobowiązanego dowiaduje się o wszczęciu egzekucji oraz o przysługującym mu prawie do informacji. Jak słusznie zauważył M. Masternak, ustawa o postępowaniu egzekucyjnym „nie przewiduje ani wymogu doręczenia małżonkowi upomnienia, ani zawiadomienia go o wszczęciu postępowania egzekucyjnego, ani też informowania o przysługujących mu prawach”¹⁷. Wskazuje na to wyraźnie treść art. 26ca §4¹⁸ oraz art. 32¹⁹ ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W art. 27 §1 pkt 9a ustawy jest tylko mowa o tym, że w tytule wykonawczym, doręczanym zobowiązanemu, należy zawrzeć pouczenie o przysługującym małżonkowi prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym. Natomiast ustawodawca nie przewidział w ramach wymogów formalnych tytułu wykonawczego obowiązku zawarcia w tym dokumencie pouczenia dla małżonka zobowiązanego o prawie do pozyskiwania informacji. Wątpliwość, jaka się jeszcze pojawia, dotyczy również tego, czy treść pouczenia o prawie do wniesienia sprzeciwu dotrze w ogóle do wiadomości małżonka zobowiązanego w przypadku, gdy relacje między małżonkami nie będą należeć do pozytywnych. Wprawdzie art. 110c §2a ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji przewiduje doręczenie małżonkowi zobowiązanego wezwania kierowanego do zobowiązanego, ale regulacja ta dotyczy

---

16 Zob. W. Morawski, *Komentarz do art. 27e*, w: *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hauser, M. Wierzbowski, wyd. drugie, Warszawa 2024.

17 M. Masternak, *Ochrona praw małżonka zobowiązanego...*, s. 342.

18 Zgodnie z tym przepisem nie doręcza się odpisu kolejnego tytułu wykonawczego zobowiązanemu, małżonkowi zobowiązanego, niebędącemu zobowiązanym, właścicielowi przedmiotu hipoteki przymusowej ani podmiotowi, który uzyskał korzyść majątkową.

19 Zgodnie z tym przepisem organ egzekucyjny lub egzekutor, przystępując do czynności egzekucyjnych, doręcza zobowiązanemu odpis tytułu wykonawczego, o ile nie został wcześniej doręczony.

tylko przypadków prowadzenia egzekucji administracyjnej z nieruchomości należącej do majątku wspólnego. Natomiast składnikami majątku wspólnego, jak to zostało wcześniej zaakcentowane, mogą być również ruchomości czy prawa majątkowe, do których może zostać skierowana egzekucja administracyjna. Rozwiązaniem tych problemów byłoby wprowadzenie do przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji regulacji prawnej przewidującej doręczanie odpisu tytułu wykonawczego nie tylko zobowiązanemu, ale również małżonkowi zobowiązanego w przypadku skierowania egzekucji administracyjnej również do składników majątku wspólnego.

Drugim rozwiązaniem wprowadzonym w drodze „nowelizacji z 11 września 2019 r.” dla małżonka zobowiązanego jest sprzeciw, tj. środek ochrony prawnej przewidziany w art. 27f ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zgodnie z tym przepisem podstawą wniesienia sprzeciwu jest ograniczenie, zniesienie, wyłączenie lub ustanie odpowiedzialności całością albo częścią majątku wspólnego małżonka zobowiązanego, np. na skutek zdarzeń prawnych przewidzianych w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, takich jak: zawarcie, zmiana lub rozwiązanie umowy majątkowej pomiędzy zobowiązanym a jego małżonkiem²⁰, powstanie rozdzielności majątkowej na skutek orzeczenia sądu²¹ czy orzeczenia separacji²². W orzecznictwie polskich sądów administracyjnych prawo do wniesienia sprzeciwu przez małżonka zobowiązanego, a w szczególności istota tego środka zaskarżenia, cel, któremu służy jego wniesienie, jak również uprawnienia, które nabywa małżonek w przypadku skorzystania z prawa sprzeciwu, od początku jego obowiązywania stały się przedmiotem rozważań i żywego zainteresowania. W wyroku WSA w Szczecinie z 12 października 2023 r. zaakcentowano, że „(...) sprzeciw małżonka zobowiązanego jest swoistym środkiem zaskarżenia, służącym małżonkowi zobowiązanego do obrony przed egzekucją z majątku wspólnego. Na podstawie obecnie obowiązujących regulacji małżonek zobowiązanego, wnosząc sprzeciw, zmierza do wykazania, że nie jest dopuszczalna egzekucja z majątku wspólnego. W ramach sprzeciwu jest uprawniony do podnoszenia, że doszło do ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania odpowiedzialności całością albo częścią majątku wspólnego”²³. Podobnie w orzeczeniu WSA w Rzeszowie z 15 lutego 2022 r. sąd przyjął, iż sprzeciw „jest środkiem obrony małżonka zobowiązanego przed egzekucją z majątku wspólnego i służy on wykazaniu, że egzekucja z majątku wspólnego jest niedopuszczalna”²⁴. W tym samym orzeczeniu sąd wskazał przykładowe sytuacje, które nie przemawiają za uwzględnieniem sprzeciwu. „Okoliczność, że organ egzekucyjny może prowadzić egzekucję tylko w oparciu o składniki majątku odrębnego męża i nie musi

---

20 Art. 47 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

21 Art. 52 i art. 47 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

22 Art. 54 i art. 47 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

23 Wyrok WSA w Szczecinie z 12 października 2023 r., I SA/Sz 346/23, Legalis.

24 Wyrok WSA w Rzeszowie z 15 lutego 2022 r., I SA/Rz 981/21, Legalis.

sięgać po składniki objęte wspólnością majątkową małżeńską, wymagań tych nie wyczerpuje. Podobnie za okoliczność także nie mogła być uznana separacja faktyczna, ponieważ w art. 29 §2 Ordynacja podatkowa wyraźnie wskazano, że podstawą może być tylko separacja orzeczona orzeczeniem sądu. Konieczne zatem byłoby przeprowadzenie formalnego postępowania, o jakim mowa w ustawie – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, na zasadach określonych w Kodeksie postępowania cywilnego. Nie zostały wykazane także inne zdarzenia mogące mieć wpływ na zakres odpowiedzialności, jak ubezwłasnowolnienie męża, zniesienie wspólności majątkowej orzeczeniem sądu albo zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej. Okoliczności takiej nie stanowi zaś jedna z zasad prowadzenia egzekucji administracyjnej, o jakiej mowa w art. 7 §2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji ani możliwość prowadzenia egzekucji wyłącznie ze składników majątku osobistego zobowiązanego. W takim stanie rzeczy oddalenie sprzeciwów okazało się rozstrzygnięciem prawidłowym²⁵.

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji przewiduje minimalne wymagania formalne dotyczące sprzeciwu. W sprzeciwie małżonek zobowiązanego może określić istotę i zakres żądania oraz dowody uzasadniające to żądanie. Natomiast zgodnie z art. 18 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, przewidującym odpowiednie stosowanie Kodeksu postępowania administracyjnego, w pozostałym zakresie do sprzeciwu znajdzie zastosowanie art. 63 §2 Kodeksu postępowania administracyjnego²⁶, wskazujący na minimalne wymagania formalne przewidziane dla pism (podań, wniosków) w postępowaniu administracyjnym. W większości spraw ustawodawca nie przewiduje określonego terminu dla wniesienia sprzeciwu przez małżonka zobowiązanego. Wyjątkiem są sprawy dotyczące egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. W tym przypadku sprzeciw powinien być wniesiony nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia małżonkowi zobowiązanego wezwania przewidzianego w art. 110c §2a ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Wezwanie to dotyczy zobowiązanego, aby ten zapłacił egzekwowaną należność pieniężną wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia jej w terminie i kosztami egzekucyjnymi w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, pod rygorem przystąpienia do opisu i oszacowania wartości nieruchomości.

Procedura dotycząca korzystania ze sprzeciwu przewiduje, że wierzyciel jest podmiotem kompetentnym do rozpatrzenia sprzeciwu, a jego wniesienie do wierzyciela odbywa się za pośrednictwem organu egzekucyjnego. Ustawodawca, mając na względzie zapewnienie sprawnego przebiegu postępowania egzekucyjnego z majątku wspólnego, przewidział, że małżonek zobowiązanego może skorzystać z tego środka ochrony prawnej tylko jeden

---

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ Ustawa z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572).

raz w postępowaniu, o czym wierzyciel zawiadamia zobowiązanego. Rozstrzygnięcie w sprawie sprzeciwu odbywa się w drodze postanowienia wierzyciela, na podstawie którego:

- 1) oddała sprzeciw,
- 2) uznaje sprzeciw,
  - a) w całości,
  - b) w części i w pozostałym zakresie oddała sprzeciw.

Postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego doręcza się zarówno temu małżonkowi, jak i zobowiązanemu. Co znamienne, zaskarżeniu w drodze zażalenia podlega tylko postanowienie o oddaleniu sprzeciwu małżonka zobowiązanego, a legitymacja prawna w tym zakresie przysługuje wyłącznie małżonkowi zobowiązanego. Jeżeli postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego stanie się ostateczne, wówczas wierzyciel niezwłocznie zawiadamia organ egzekucyjny o sposobie i dacie ostatecznego rozpatrzenia tego sprzeciwu.

W zakresie rozważań nad regulacją prawną dotyczącą sprzeciwu pewne zastrzeżenia – podnoszone również w piśmiennictwie – budzi przyznanie prawa do wniesienia zażalenia na postanowienie w sprawie oddalenia sprzeciwu jedynie małżonkowi zobowiązanego. Postanowienie to dotyczy bowiem również interesu prawnego samego zobowiązanego, w związku z skierowaniem egzekucji do majątku wspólnego²⁷. Zobowiązany „może wprawdzie bronić się przed czynnościami egzekucyjnymi skierowanymi do majątku wspólnego w drodze skargi na czynności egzekucyjne, jednak skoro ustawodawca wprowadził odrębny środek prawny umożliwiający kwestionowanie istnienia odpowiedzialności majątkiem wspólnym, to powinien przysługiwać on jednolicie małżonkowi i zobowiązanemu”²⁸.

„Nowelizacja z 11 września 2019 r.” wprowadziła jeszcze jedno istotne rozwiązanie przeznaczone dla małżonka zobowiązanego. Mianowicie, korzystanie przez małżonka zobowiązanego z prawa do informacji o toczącym się postępowaniu lub z prawa wniesienia sprzeciwu skutkuje tym, że nabywa on prawa zobowiązanego w egzekucji z majątku wspólnego z chwilą wniesienia do organu egzekucyjnego sprzeciwu albo wniosku o udzielenie informacji. Ustawodawca nie wskazuje jednak *expressis verbis*, z jakich praw zobowiązanego może korzystać małżonek, co rodzi problemy interpretacyjne w praktyce. Jaki jest zatem zakres tych praw małżonka zobowiązanego? W orzecznictwie polskich sądów administracyjnych pojawiły się liczne rozważania na ten temat. Z chwilą skorzystania z wymienionych rozwiązań uzyskuje on swoisty status prawny „małżonka zobowiązanego” w ramach egzekucji prowadzonej z majątku wspólnego, o określonych w przepisach ustawy o postępowaniu egzekucyjnym

---

27 Zob. T. Grossmann, *Komentarz do art. 27f, w: Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz...*

28 M. Masternak, *Ochrona praw małżonka zobowiązanego...*, s. 344.

w administracji uprawnieniach²⁹. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się zazwyczaj, że małżonek nie uzyskuje statusu zobowiązanego, lecz szczególnie status „małżonka zobowiązanego” z charakterystycznymi dla tej roli prawami i obowiązkami³⁰. Najczęściej w orzecznictwie sądowym zwraca się uwagę na uzyskanie przez małżonka zobowiązanego prawa do wniesienia skargi na czynności egzekucyjne skierowane do składników majątku wspólnego³¹. Jak przyjmuje się w orzecznictwie sądowym, korzystając z prawa do informacji lub prawa do wniesienia sprzeciwu, małżonek zobowiązanego uzyskuje prawo do „wniesienia skargi na czynność egzekucyjną, do kwestionowania czynności egzekucyjnych podjętych w egzekucji z majątku wspólnego. Jednak małżonek zobowiązanego nie posiada uprawnienia do podnoszenia braku wymagalności należności pieniężnej czy też błędu co do osoby zobowiązanego, nie będzie uprawniony do wnoszenia zarzutów, wnoszenia o umorzenie postępowania egzekucyjnego, itd. Takie uprawnienia w dalszym ciągu zarezerwowane są wyłącznie dla zobowiązanego, który odpowiada całym swoim majątkiem”³². NSA w wyroku z 8 kwietnia 2021 r. zauważył, iż „w oparciu o wprowadzone regulacje małżonek zobowiązanego będzie (...) uprawniony do wniesienia skargi na czynność egzekucyjną, będzie uprawniony do kwestionowania czynności egzekucyjnych podjętych w egzekucji z majątku wspólnego. Będzie jednak uczestniczył na prawach zobowiązanego jedynie w egzekucji z majątku wspólnego, nie zaś w całym postępowaniu egzekucyjnym. (...) Na podstawie tych regulacji małżonek zobowiązanego nie będzie miał prawa podnoszenia braku wymagalności należności pieniężnej czy też błędu co do osoby zobowiązanego, nie będzie uprawniony do wnoszenia zarzutów, wnoszenia o umorzenie postępowania egzekucyjnego, itd. Takie uprawnienia w dalszym ciągu zarezerwowane są wyłącznie dla zobowiązanego, który odpowiada całym swoim majątkiem. Z tych zapewne względów nie wprowadzono regulacji o przyznaniu małżonkowi zobowiązanego, w przypadku skierowania egzekucji do majątku wspólnego, uprawnień takich samych jak przysługujące zobowiązanemu”³³. Pogląd o braku uprawnienia małżonka zobowiązanego do wniesienia zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej został również wyrażony w innych wyrokach NSA, w tym w wyroku z 25 maja 2022 r.³⁴, wyroku z 30 września 2021 r.³⁵ oraz wyroku z 9 listopada 2022 r.³⁶ W tym miejscu należy zwrócić uwagę na pogląd przeciwny, który można

29 Zob. wyrok WSA w Olsztynie z 27 września 2023 r., I SA/Ol 290/23, Legalis.

30 Wyrok NSA z 8 kwietnia 2021 r., III FSK 2965/21, CBOSA.

31 Wyrok WSA w Lublinie z 9 października 2023 r., I SA/Lu 341/23, CBOSA.

32 Wyrok WSA w Szczecinie z 28 lipca 2021 r., I SA/Sz 358/21, Legalis.

33 Zob. wyrok NSA z 8 kwietnia 2021 r., III FSK 2965/21. Legalis.

34 Wyrok NSA z 25 maja 2022 r. (III FSK 4538/21), <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>

35 Wyrok NSA z 30 września 2021 r., (III FSK 4135/21), <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>

36 Wyrok NSA z 9 listopada 2022 r., (III FSK 1787/21), <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>

spotkać zarówno w piśmiennictwie³⁷, jak i w orzecznictwie sądowym. Zgodnie z tym stanowiskiem w sytuacji, gdy ustawodawca, przewidując możliwość prowadzenia egzekucji administracyjnej w majątku wspólnego, wymagał wystawienia tytułu wykonawczego na zobowiązanego i jego małżonka. Wedle takiego poglądu legitymacja do złożenia zarzutu przysługiwała zawsze małżonkowi zobowiązanego w przypadku skierowania egzekucji do majątku wspólnego³⁸. Innego rodzaju uprawnienia będą przysługiwać małżonkowi zobowiązanego do chwili skorzystania przez niego z prawa do informacji lub z prawa wniesienia sprzeciwu. Ochrona jego interesu prawnego w ramach tej procedury może być realizowana na podstawie art. 38 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, który dotyczy ochrony praw tzw. „osoby trzeciej” w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, czyli podmiotu niebędącego zobowiązanym. Możliwość dochodzenia ochrony na tej podstawie nie jest jednak jednolicie rozumiana w praktyce, na co wskazują przykłady z orzecznictwa polskich sądów administracyjnych. W wyroku WSA z 10 lipca 2013 r. przyjęto, że „w przypadku prowadzenia egzekucji do majątku wspólnego małżonków lub majątku odrębnego współmałżonka, współmałżonek, który nie został wymieniony w tytule wykonawczym, może w trybie art. 38 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (...) domagać się od organu egzekucyjnego wyłączenia rzeczy lub prawa majątkowego spod egzekucji”³⁹. Natomiast WSA w Gliwicach w wyroku z 3 grudnia 2015 r. uznał, że z „przewidzianego w art. 38 §1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji środka ochrony osób trzecich nie może korzystać małżonek zobowiązanego, (...) gdy egzekucja nie zostaje skierowana do jego majątku osobistego (...). Oznacza to, że w sytuacji, gdy egzekucja została skierowana do majątku osobistego małżonka zobowiązanego, może on skorzystać z przywołanego uprawnienia”⁴⁰.

---

37 R. Hauser, A. Skoczylas, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, wyd. dziewiąte, Warszawa 2018, s. 34–35; A. Cudak, *Podmioty legitymowane do wniesienia zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej*, ZNSA, nr 4/2009, s. 18–30.

38 Por. wyrok NSA z 3 kwietnia 2012 r., II GSK 36/11; wyrok NSA z 24 listopada 2016 r., II GSK 1183/15; wyrok NSA z 7 maja 2019 r., II FSK 1479/17; wyroki WSA w Opolu z 1 lipca 2009 r., I SA/OP 186/09 oraz z 13 lipca 2009 r., I SA/OP 221/09; wyrok WSA w Szczecinie z 12 września 2017 r., I SA/Sz 487/17; wyrok WSA w Bydgoszczy z 22 stycznia 2015 r., I SA/Bd 1155/14; wyrok WSA w Gliwicach z 6 czerwca 2019 r., I SA/Gl 246/19; wyrok WSA w Krakowie z 1 grudnia 2017 r., I SA/Kr 1022/17, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl>

39 Wyrok WSA z 10 lipca 2013 r., I SA/Sz 77/13, CBOSA.

40 Wyrok WSA w Gliwicach z 3 grudnia 2015 r., I SA/Gl 592/15, CBOSA.

4. Prawa małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym na podstawie „nowelizacji z 9 marca 2023 r.”

„Nowelizacja z 9 marca 2023 r.”, obowiązująca od 25 marca 2024 r., według polskiego prawodawcy miała na celu doprecyzowanie sposobu prowadzenia egzekucji administracyjnej skierowanej do majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka. Nowym rozwiązaniem wprowadzonym z myślą o małżonku zobowiązanego, mającym na celu zagwarantowanie ochrony jego praw w egzekucji z majątku wspólnego, jest dodanie okoliczności, w przypadku których małżonkowi zobowiązanego przysługują prawa zobowiązanego w egzekucji z majątku wspólnego. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 27g §1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji małżonkowi zobowiązanego będą przysługiwały prawa zobowiązanego w postępowaniu egzekucyjnym nie tylko z chwilą wniesienia do organu egzekucyjnego sprzeciwu albo wniosku o udzielenie informacji na podstawie art. 27e §4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ale również z chwilą doręczenia mu zawiadomienia o zajęciu prawa majątkowego u dłużnika zajętej wierzytelności, protokołu zajęcia prawa majątkowego, protokołu zajęcia i odbioru ruchomości lub protokołu odbioru dokumentu. To rozwiązanie jest ściśle powiązane z przepisami ustawy dotyczącymi czynności zajęcia, uregulowanymi w art. 67 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zgodnie bowiem z dodanym w art. 67 §2ab i §5a ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w przypadku, gdy zawiadomienie o zajęciu lub protokół zajęcia/odbioru będzie zawierał dane małżonka zobowiązanego, dokumenty te powinny być również jemu doręczane. Konsekwencją tego rozwiązania będzie możliwość odpowiedniego korzystania z praw zobowiązanego. Przykładem tego może być, jak wcześniej wskazano, prawo do złożenia przez małżonka zobowiązanego skargi na czynność egzekucyjną, o której mowa w art. 54 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Kolejną nowością, wynikającą z potrzeby ochrony praw małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, jest zawarcie w treści art. 27g §2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji zakazu sprzedaży rzeczy lub wykonania praw majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego. Zgodnie ze zmienionym brzmieniem §2 ww. przepisu, w przypadku, gdy małżonek zobowiązanego wniesie sprzeciw, do czasu zawiadomienia organu egzekucyjnego o sposobie i dacie ostatecznego rozpatrzenia sprzeciwu, sprzedaży lub wykonaniu będzie podlegała odpowiednio wyłącznie rzecz lub prawo majątkowe wchodzące w skład majątku osobistego zobowiązanego. Rozwiązanie to skutkuje czasowym wstrzymaniem egzekucji administracyjnej ze składników majątku wspólnego, co oznacza, że organ egzekucyjny powstrzymuje się – do czasu zawiadomienia organu egzekucyjnego o sposobie i dacie ostatecznego rozpatrzenia sprzeciwu – od dalszej realizacji środka egzekucyjnego już zastosowanego do majątku wspólnego. Dodatkowo

organ nie może zastosować nowego środka egzekucyjnego⁴¹. Wyjątkiem od tej zasady jest przewidziana w art. 27g §3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji możliwość sprzedaży zajętych ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego, ulegających szybkiemu zepsuciu. Jak wynika z uzasadnienia do projektu „nowelizacji z 9 marca 2023 r.”, sprzedane będą mogły być także ruchomości, których dozór lub przechowywanie wiązałyby się z wydatkami niewspółmiernymi do ich wartości lub prowadziłyby do znacznego obniżenia ich wartości. Wprowadzenie ww. wyjątku od zakazu sprzedaży ma na celu zapobieżenie „narażeniu na szkodę zobowiązanego w związku z rozpatrywaniem przez wierzyciela sprzeciwu, np. w przypadku zajęcia żywności ulegającej szybkiemu zepsuciu albo sprzętu elektronicznego, którego wartość z upływem nawet niedługiego czasu może znacznie się obniżyć, czy też paliwa, którego przechowywanie generuje znaczne koszty”⁴².

W założeniu prawodawcy nowe rozwiązania mają służyć wzmocnieniu praw małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym. Wyrazem tego założenia jest również przewidzenie przez ustawodawcę czynności, które organ egzekucyjny ma obowiązek podjąć w przypadku ostatecznego uznania sprzeciwu małżonka zobowiązanego w całości albo też w części. Jeżeli bowiem wierzyciel ostatecznie rozstrzygnie w drodze postanowienia, że małżonek zobowiązanego nie ponosi odpowiedzialności majątkiem wspólnym za należność pieniężną ciężącą na zobowiązanym albo że zakres odpowiedzialności małżonka zobowiązanego jest ograniczony, wówczas nie ma podstawy do prowadzenia egzekucji administracyjnej skierowanej do majątku wspólnego – stosownie w całości albo w określonej części. Jak słusznie zauważa się w literaturze, rodzaj działań podejmowanych przez organ egzekucyjny, przewidzianych w art. 27h §2 pkt 1 i 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, zależy może od rodzaju i zakresu wcześniejszych czynności organu egzekucyjnego nakierowanych na egzekucję z majątku wspólnego, jak również od przedmiotu sprzeciwu oraz zakresu jego uznania przez wierzyciela⁴³. Stosownie do tego, uchylenie czynności egzekucyjnych może oznaczać np. obowiązek zwrotu wyegzekwowanych należności⁴⁴. Według opinii M. Romańskiej „uchylenie czynności sprowadza się w pierwszym rzędzie do stwierdzenia, że czynność była wadliwa. Nie zawsze natomiast uchylenie czynności jest równoznaczne z samym unicestwieniem jej skutków. Zależy to bowiem od rodzaju czynności i skutków, jakie ona wywołała. Wadliwa czynność powinna być uchylona, póki trwa jeszcze postępowanie,

---

41 T. Grossmann, *Komentarz do art. 27g, w: Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz...*

42 Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, druk 2952, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2952> (dostęp: 10.06.2024).

43 T. Grossmann, *Komentarz do art. 27h, w: Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz...*

44 Wyrok WSA w Kielcach z 14 grudnia 2023 r., I SA/Ke 403/23, CBOSA.

w którym została podjęta, choćby przywrócenie stanu poprzedniego nie było już możliwe w trybie egzekucyjnym⁴⁵. Uchylenie czynności egzekucyjnych powinno odbywać się jednak z zachowaniem praw osób trzecich, które na podstawie takich czynności nabyły prawa, na co wyraźnie wskazuje ustawodawca w art. 27h §2 pkt 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Postępowanie w sprawie rozpatrzenia sprzeciwu może jednak zakończyć się rozstrzygnięciem negatywnym dla małżonka zobowiązanego w postaci oddalenia sprzeciwu. W przypadku ostatecznego oddalenia sprzeciwu małżonka zobowiązanego egzekucja administracyjna z majątku wspólnego jest kontynuowana poprzez realizację zastosowanego środka egzekucyjnego lub też poprzez zastosowanie – jeżeli zachodzi taka potrzeba – kolejnego środka egzekucyjnego. Organ egzekucyjny powinien pouczyć małżonka zobowiązanego o zakazie rozporządzania uprzednio zajętej rzeczy lub prawa majątkowego, które wchodzi w skład majątku wspólnego, chyba że został wcześniej pouczony na podstawie art. 27e §4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. To oznacza, że zaskarżone przez małżonka zobowiązanego czynności egzekucyjne pozostają w mocy. W założeniu polskiego ustawodawcy „postanowienie o oddaleniu sprzeciwu małżonka zobowiązanego potwierdza prawidłowość działania organu egzekucyjnego w zakresie możliwości prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego. Jeżeli małżonek zobowiązanego ponosi odpowiedzialność za należność pieniężną z majątku wspólnego, brak jest uzasadnienia dla uchylania podjętych już wobec majątku wspólnego środków egzekucyjnych i ponownego ich stosowania. W takim przypadku jedynym możliwym rozwiązaniem jest kontynuowanie egzekucji wszczętej do majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka⁴⁶.”

5. Podsumowanie

Pomimo kolejnych, z całą pewnością słusznych i zasadnych prac legislacyjnych, regulacje prawne dotyczące praw małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, w przypadku skierowania egzekucji administracyjnej do majątku wspólnego, nadal budzą pewne wątpliwości i zastrzeżenia.

Mając na uwadze poczynione w niniejszym opracowaniu rozważania, w celu zapewnienia rzeczywistych warunków realizacji praw małżonka zobowiązanego oraz ochrony praw samego zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym należałoby rozważyć wprowadzenie kolejnych rozwiązań prawnych. Powinny one z jednej strony nie utrudniać prowadzenia

---

45 M. Romańska, *Skarga na czynności organu egzekucyjnego lub egzekutora oraz na przewlekłość administracyjnego postępowania egzekucyjnego*, w: *System egzekucji administracyjnej*, red. J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz, Warszawa 2004, s. 539.

46 Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, druk 3753...

postępowania egzekucyjnego, a z drugiej – stwarzać warunki realnej ochrony praw wspomnianych uczestników postępowania. Są to rozwiązania, których wprowadzenie należy do kompetencji polskiego prawodawcy, a którymi są w szczególności:

- 1) nałożenie na organ egzekucyjny obowiązku powiadamiania z urzędu małżonka zobowiązanego o toczącym się postępowaniu i egzekucji administracyjnej należności pieniężnych z majątku wspólnego,
- 2) przyznanie zobowiązanemu prawa wnoszenia zażalenia na postanowienie wierzyciela w sprawie oddalenia sprzeciwu małżonka zobowiązanego,
- 3) szczegółowe uregulowanie kwestii, z których praw zobowiązanego może korzystać małżonek w przypadku skorzystania przez niego z prawa do informacji lub prawa do wniesienia sprzeciwu.

Takie rozwiązania mogłyby wzmocnić ochronę de facto wspólnego interesu zobowiązanego i jego małżonka w przypadku skierowania egzekucji administracyjnej należności pieniężnych do majątku wspólnego.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę również na inne postulaty formułowane w literaturze pod adresem polskiego ustawodawcy w zakresie zmian regulacji prawnych dotyczących praw małżonka zobowiązanego. Zdaniem M. Masternaka optymalnym rozwiązaniem byłoby również wprowadzenie do przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji obowiązku doręczania upomnienia i tytułu wykonawczego nie tylko zobowiązanemu, ale również jego małżonkowi w przypadku skierowania egzekucji do majątku wspólnego, a także wprowadzenie do tytułu wykonawczego stosownych pouczeń adresowanych do małżonka zobowiązanego o przysługujących mu prawach w postępowaniu⁴⁷. Takie rozwiązania prawne de facto pozwoliłyby małżonkowi zobowiązanego uzyskać takie same prawa, jakie posiada zobowiązany w postępowaniu, w szczególności prawo do wnoszenia zarzutu, które w obecnym stanie prawnym posiada wyłącznie zobowiązany.

Bibliografia

Literatura

- Cudak A., *Podmioty legitymowane do wniesienia zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2009, nr 4.
- Grossmann T., *Komentarz do art. 27f*, w: *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hauser, M. Wierzbowski, wyd. drugie, Warszawa 2024.
- Grossmann T., *Komentarz do art. 27g*, w: *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hauser, M. Wierzbowski, wyd. drugie, Warszawa 2024.
- Hauser R., Skoczylas A., *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, wyd. dziewiąte, Warszawa 2018.

⁴⁷ M. Masternak, *Ochrona praw małżonka zobowiązanego...*, s. 351–352.

- Masternak M., *Ochrona praw małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2022, t. 30.
- Morawski W., *Komentarz do art. 27e*, w: *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hauser, M. Wierzbowski, wyd. drugie, Warszawa 2024.
- Przybysz P., *Komentarz do art. 27e*, w: *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, 2023.
- Romańska M., *Skarga na czynności organu egzekucyjnego lub egzekutora oraz na przewlekłość administracyjnego postępowania egzekucyjnego*, w: *System egzekucji administracyjnej*, red. J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz, Warszawa 2004.

Akty prawne

- Ustawa z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572).
- Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 z późn. zm.).
- Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809).
- Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2023 r. poz. 2383).
- Ustawa z 11 września 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 2070 ze zm.).
- Ustawa z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 556).
- Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, druk 2952, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2952> (dostęp: 10.06.2024).
- Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, druk 3753, Sejm VIII kadencji, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3753> (dostęp: 30.06.2024).

Orzecznictwo

- Wyrok WSA w Opolu z 1 lipca 2009 r., I SA/OP 186/09.
- Wyrok WSA w Opolu z 13 lipca 2009 r., I SA/OP 221/09.
- Wyrok NSA z 3 kwietnia 2012 r., II GSK 36/11.
- Wyrok WSA z 10 lipca 2013 r., I SA/Sz 77/13, CBOSA.
- Wyrok WSA w Bydgoszczy z 22 stycznia 2015 r., I SA/Bd 1155/14.
- Wyrok WSA w Gliwicach z 3 grudnia 2015 r., I SA/Gl 592/15, CBOSA.
- Wyrok NSA z 24 listopada 2016 r., II GSK 1183/15.
- Wyrok WSA w Szczecinie z 12 września 2017 r., I SA/Sz 487/17.
- Wyrok WSA w Krakowie z 1 grudnia 2017 r., I SA/Kr 1022/17.
- Wyrok NSA z 7 maja 2019 r., II FSK 1479/17.
- Wyrok WSA w Gliwicach z 6 czerwca 2019 r., I SA/Gl 246/19.
- Wyrok NSA z 8 kwietnia 2021 r., III FSK 2965/21. *Legalis*.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 15 lutego 2022 r., I SA/Rz 981/21, Legalis.

Wyrok WSA w Olsztynie z 27 września 2023 r., I SA/Ol 290/23, Legalis.

Wyrok WSA w Lublinie z 9 października 2023 r., I SA/Lu 341/23, CBOSA.

Wyrok WSA w Szczecinie z 12 października 2023 r., I SA/Sz 346/23, Legalis.

Wyrok WSA w Kielcach z 14 grudnia 2023 r., I SA/Ke 403/23, CBOSA.

Wyrok WSA w Gdańsku z 19 marca 2024 r., I SA/Gd 938/23, Legalis.

Prawa małżonka zobowiązanego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym

Streszczenie

Przepisy prawa powszechnie obowiązującego mogą przewidywać prowadzenie administracyjnego postępowania egzekucyjnego wobec zobowiązanego będącego osobą fizyczną nie tylko z jego majątku osobistego, ale również z majątku wspólnego należącego do niego i jego małżonka. Takie regulacje prawne pokazują, że wprawdzie małżonek zobowiązanego nie jest formalnie osobą odpowiedzialną za wykonanie jego obowiązku, jednak w przypadku skierowania egzekucji administracyjnej do składników majątku wspólnego w praktyce będzie ponosił odpowiedzialność za nieswoje zobowiązania. To może być niebezpieczne dla tego małżonka, który nie jest formalnie odpowiedzialny za wykonanie obowiązku, nie był stroną postępowania, w ramach którego taki obowiązek był nakładany, a jego interes prawny może zostać naruszony na skutek utraty majątku wspólnego należącego do niego i zobowiązanego. Polski ustawodawca od 2019 r. sukcesywnie wprowadza regulacje prawne mające na celu ochronę prawa małżonka zobowiązanego – począwszy od prawa do informacji, poprzez sprzeciw, aż po możliwość korzystania z niektórych praw zobowiązanego. Ochrona ta jest w pełni uzasadniona, jednak niedoskonałość regulacji prawnych powoduje, że korzystanie z tej ochrony budzi wiele wątpliwości w praktyce.

Słowa kluczowe: prawa małżonka zobowiązanego, sprzeciw, prawo do informacji, korzystanie z praw zobowiązanego

Rights of the Spouse of the Debtor in Administrative Enforcement Proceedings

Abstract

Common law provisions may allow for the conduct of administrative enforcement proceedings against a debtor who is a natural person, targeting not only their personal property but also the joint property owned by them and their spouse. These legal regulations demonstrate that although the obligee's spouse is not formally responsible for fulfilling the obligation, they may, in practice, be held liable for obligations that are not their own if administrative enforcement targets common assets. This situation poses a risk for the spouse, who is not formally responsible for the obligation, was not a party to the proceedings in which the obligation was imposed, and whose legal interests may be harmed by the loss of joint assets. Since 2019, the Polish legislator has been gradually introducing legal protections for the spouse of the obligor, including the right to information, the right to object, and the possibility to exercise certain rights of the obligated spouse. While this protection is fully justified, the imperfection of the legal regulations causes practical difficulties and raises many doubts regarding its application.

Keywords: rights of the ordering spouse, right of objection, right to information, exercise of the ordering spouse's rights

